

Creiem (PI 4)(ALDC, IX, 2094. *Creiem* [PI 4])

La primera persona del plural del present d'indicatiu del verb *creure* (< CRĒDERE) era *CRĒDEMUS en llat. vg. (cl. CRĒDĪMUS), que en cat. ha donat *credem*, viu en ribagorçà; *cre[z]em* 7, de Formiguera, tribut de l'oc.; *creem*, de part del val. i del nord-occ., per pèrdua de la sibilant sonora, convertida en *creiem*, de bona part del Principat, per inserció de l'antihiatàtica [j] (→ *criem* 3, 5, 6, 9, amb monoftongació de [əj] > [i]), com dial. *forriac* (< *forreiat*), *tuvió* (< *tovaió*), *viró* (< *veiró*), etc. (Veny, 2005 b: 161); *creuem* 108, amb [w] epentètica, que podia ser anterior a *cre[β]em* (com *meua* > *meva*), del cat. septentrional de transició, que, paral·lelament a *cre[β]eu*, es va estendre a altres temps (*crevia*, etc.) i altres verbs haurien passat pel mateix procés (de *caure* → *ca[β]em*, *ca[β]ia*; de *complaure* → *compla[β]em*, *compla[β]ia*, etc.), documentat des del s. XVIII (Ullastra, 1980 [1743]; Rexach, 1923 [1749]). Per a tota aquesta qüestió, tractada àmpliament des d'un angle històric i geolingüístic, veg. Adam, 2006: 230-253. Quant

a *creguem*, es tracta d'una variant analògica del subjuntiu (*crega*, etc.).

La var. *creim* (pron. [krəjm], [krɛjm] 72, 75, 83), del bal., que Moll (1952: § 199) considerava procedent de la forma llatina CRĒDĪMUS, s'ha d'interpretar com una forma tardana, analògica de *deim* (ant. *deim*, cf. mapa 1487), com ho són *queim* 'caiem' (cf. mapa 1482), *reim* 'riem', etc. (Coromines, 1971: 269-272).

Cronològicament, *credem* i *creem* són les formes primigènies i de *creem* és una modificació *creiem*, esdevinguda normativa, mentre que *crevem*, *creguem*, *creim* són resultat d'una analogia.

Creiem (model *seiem*) és forma normativa des del *DOrt*, 1917, que acull la *GIEC* (pàg. 293) i que, a més, inclou *creem* (val.) i *creim* (bal.) entre "Altres variants", com fa la *PEOLC Morfologia* (pàg. 37), i considera *creguem* no recomanable.

